

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za po godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donašanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglaši, prihvaćena pisma i zahvalne tiskaju se po 30 para peti redak ili po pogodbi. — Neprankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se vraćaju.

Misija Rauchova.

Po Banovini je kao pred izbore: pripravljaju se, drže se sastanci, skupštine, postavljaju se kandidati. U času ovakvih priprava dolazi novi ban i novi predstojnici. S jedne strane dakle narod, koji ide na izbora, s druge strane vlast, koja će te izbore voditi.

Izbori još nisu urećeni, ali do brzo valja da budu. Izbornicima bit će tada dana prigoda, da se izjave o novoj vlasti, o novom banu, o nasilju Magjara. Borba, koja se toliko vremena vodila, radi koje je pao Khuen, Pejačević, Rakodczay, radi koje je i sabor bio razpušten i imenovan Rauch dolazi do pravog sukoba, pri kojem valja da pobedi ili hrvatsko ili magjarsko stanovište.

Ako svi znaci ne varaju, pobedit će hrvatsko stanovište, jer u izborima, iako posve suženim, opet su odlučujući čimbenik hrvatski izbornici, koji ne mogu biti nego za svoje. Barem bi to moralio da bude. Rauch dakle mogao bi se odmah na hrvatskoj časti zahvaliti, jer on za stalno ne dolazi kao predstavnik hrvatske misli i stanovišta, nego magjarskoga. Ta njega je imenovan Weckerle u času, kad je pokazao, da želi provesti u Hrvatskoj misao jedinstvene magjarske države.

Medutim Rauch ni ne misli da napusti svoje mjesto, on pače govori kao da će trajno banovati, te niti ne meće u savez svoje mjesto i svoju misiju sa predstojcem izborima. On će, kaže, banovati bez stranke, pustit će, da se izbore slobodno razvijaju.

To, što govoru barun Rauch, po svoj prijaci odgovara njegovom stanovištu. On ne će da nijeovo položaj bude zavisio od izpadka izbora, on ima svoju vlast i može vladati uz bilo kakav sabor, do potrebe može ga i razputiti, ureći nove izbore, dobiti onda većinu, provaditi kako hoće Weckerlove namjere. Rauch hoće u kratko da dobije vremena, pa ovo njegovo stanovište puno je pogibejnjie, nego se na prvi mah misli.

Jer izpali izbori, kako se je nadati, porazno za Weckerle i njegovu politiku u Hrvatskoj, nije govor ba Rauch svejedno ostaje, da taj poraz malo, po malo pretvori u pobedu. Ne bude li mu dostojalo za to ljudi u saboru, on će ih ponovnim izborima potražiti.

Dakle Rauch može biti dobar izvršio Weckerlove volje i nakon poraza na izborima, i upravu radi toga on može postati pogibeljan za hrvatsku borbu, ako se oporbeni živili ne budu na vremenu snaši.

Kako se po svemu vidi, sa strane Magjara se ide za tim, da u Banovini zavladaju odnosnici kakovi oni hoće, da Banovinu privedu u magjarsku mislu, te da u njoj oni uz mogućnost provaditi svoje ciljeve. Toj svrsi ima služiti Rauch, koji je po uzroku i obiteljskoj tradiciji jedan od najosvjeđenijih unionista, t. j. prijesta jedinstvene magjarske države.

Premda ovonom od sebe se nameće svim oporbenim strankam, što im je raditi, kako postupati.

Dužnost bi im mala biti onemogućiti misiju Rauchova, ali to oni mogu jedino, ako budu radići sporazumno.

Temelj te njihove zajedničke radnje sām im se od sebe nameće: Rauch, odnosno Weckerle, hoće da od Hrvatske učine zajedničko političko telo sa Ugarskom na temelju obstojeće nagodbe. Hrvatske stranke bi dakle morale složiti se u tom, da od svoje zemlje učine posebno političko telo, posebno različito i odijeljeno od Ugarske. Temelj bi dakle morao biti: proti nagodbi.

Kad bi se sve stranke u tom složile, pobjeda na izborima značila bi poraz i za Raucha i za sve Magjare.

Nego strah nas je, da do toga ne će doći, pa da bi, po nešreći, Rauch još u svojim mitsim mogao i uspeti. Na ovu bojazan nas podseća okolnost, što novinštvo u Banovini nije onako jednouđno proti misiji Rauchovoj, kao što je bilo proti misiji Rakodczayevoj, premda je sve to jedna misija, magjarska proti hrvatskoj. Razlika je samo u tomu, što je Rakodczay bio plah i nevešt, dočim je Rauch, izgleda, i

lukav i silovit. Proti ovome dakle trebalo bi ustojati jače nego proti onomu, te nije dobar znak što se uprav protivno događa. Ali valjda je to za to, što su priprave za izbore u jeku, a valjda je to i tišina, koja se obično pojavlja prije oltine.

Konflikt između delegacija (radi vojničkih plaća).

Izjava ratnog ministra Schönaicha, da sa pitanjem površenja častničkih plata ili pada ili ostaje, izazvala je na magjarskoj strani svojedobno ogroženje. Ovoj se je ministarstvo izjavilo najviše oprije neodvisna magjarska stranka. Ona se je namah u početku postavila na stanovište, da se pitanje površenja častničkih plata ne može izključiti iz kompleksa vojničkih pitanja, a koja staje još nerješena na dnevnom redu.

Košutov slijedbenici dodaše ovo izjavu i očitoj namjeri, da pri rješavanju vojničkih pitanja što više navuku biljac na se, jer su istodobno izjavili, da su u principu pripravni udovoljni ovomu zahtjevu ratnog ministra.

Njima nije do površenja plate častnicima, niti blizini hodilo u prilog, kada bi ustali proti površenju. Magjari su za površenje častničke plate, ali oni zahtjevaju opet, da se prvo imaju urediti pitanje samih častnika, naime, e se zaokonima ustanoviti, da se čestnike austrijske državljanosti, nakon proiztečenja stanovita roka, ne smije stavlјati u službu magjarskih regimenta. Ili drugim rječima, Magjari traže uređenje pitanja magjarske vojske.

Rieši li se ovo zapleteno pitanje u korist Magjara, tako će ipso postati pitanja zapovedi, zastave i grbova kod vojske sasvim irelevantna. Površenje rekruta bi u ovom slučaju moraliti tražiti oni sami, jer dan danas magjarske regimene same bile bi preslabi, da se opru i eventualno unutarnjoj revoluciji nemagjarskim narodnostima ne ekonomi u vanjskom neprijatelju.

Ovi su magjarski zahtjevi o uredjenju magjarske vojske već u prvi mah našli na odpor dvostrukih i vojničkih krugova. Utihće se delije i junaci u koštač. Jedni povuci, drugi poteci; drpe se, potpuni, inade, prkose, . . . a nijedan neće da popusti. Beč zapovjeda: moraš i Pešta odgovoriti: ja zapovedam u monarkiji. Pleši kako ja budim!

Ova borba traje odavna. Ona je stvorila današnju neodvisnu magjarsku stranku; podigla je do vrška sjaje i uplivu; proglašila ju je gospodaricom Arpadovih zemalja i ušla joj u žile novih sila, da prkose bečkoj vlasti, da se šale na vojnicičkim krugovima, i da na koncu traže od vladajućih sanciju svakom zakonu, koji im šune u glavu.

Pomalo, gázde! — glasio je odgovor iz Beča, i ne prošlo niti dvadeset i četiri sata iz imenovanja dra. Becka ministrom predsjednikom a eto zamukše magjarski bubnji i svirale. Mi smo Hrvati se lani u ovo doba utvrali, da je magjarsko-hrvatsko braćstvo prissilo Beč da popusti magjarskim zahtjevima, dapače smo se nadali, da ćemo mi Hrvati dijeti s Magjarama plien, što ga oni odnesu Beču. Budimo iskreni, i priznajmo, da smo bilo odviše naivni političari, koji nemamo ni zere pojma o zakulisnoj austro-magjarskoj politici. Govorili o magjarskoj dobiti prama Beču znači puštvati u zrak mjejhuriće od lužine.

Magjari su, kako eto zadnje vjesti javljaju iz Pešte, kapitalirali sa svim njihovim pitanjima prama Beču. Borba, koju su vodili proti našembi nije bila ništa drugo, do li pepeo uoko biraćima. Pitanje zajedničke banke, uprkos svim magjarskim željama morati će ostati ne-taknuto sve dok Austrija ne pristane na magjarsku želje, da bi eventualnoj magjarskoj nacionalnoj banci otvorila kredit.

Na kredit izvanjskih se banaka ne mogu Magjari nadati, jer nemaju šta da založe na bankama, što bi im osiguralo pozamjeleni kapital magjarsko-nacionalnog banci. U jednom od najvažnijih pitanja između magjarskih zahtjeva ovisno je dakle izpunjenje istog od Austrije.

A kako dakle stoje magjarske akcije u vojničkim pitanjima? Slabo, da ne mogu gore. Pred-

sami su Božić Magjari vikali: nema povišenja častničkih plata! Danas su već pristali na to, da se ovo pitanje ima rješiti još dojdudog svibnja. Ljetos bi se u tu svrhu imale savzeti delegacije za 1909. već mjeseca svibnja, Njihova bi glavnina zadaća bila rješenje vojničkih pitanja u obče.

Ovako zadnje nam prispejde vести, a mi ćemo malo osvijetliti ovu cijelu zakulisnu borbu, te je prissilila Magjare da poprime gornje uvjete, da se naša čitaočci uvjere, da njihove sance ne stoje baš tako, kako se je u nas mislio.

Barun je Beck svedjedobno pritisnuo Weckerleru i Košutu o zid gledaju nagodbe tako, da je u ponjedjeljak između one subote u kojoj su se podpisale nagodbene osnove u Pešti, cijelo Ugarskoj prije novčanog kralja, jer austrijske banke u ponjedjeljak ne bi bile ekskomptirale niti jednu mjenicu iz Ugarske.

Prvi dan sedmice, ponjedjeljak, na bečkom novčanom trgu se najviše radi da ekskomptiraju ugarskih mjenica. Ima puta da se u jedan ponjedjeljak ekskompta kod bečkih banaka nekošnike milijuna. Zanjekanjem ekskompta ugarskih mjenica magjarskim bi trgovcima, odnosno ugarskim bankama bilo prisjeplo na hiljadu protesta; a jer isti ne bi bile imale odlike da udovolje izplati, eto gotova stečaja. Za to je Košut rekao, da se negdorubo mojelo poprimiti, da se ne upropasti narod. Liepa izpirka, ali ista je pokazala magjarsku golotinju u pravoj slici, magjarsku ovisnost o austrijskom kapitalu.

Pri sastavljanju zajedničkog proračuna opte se počeo propoći Weckerle. Sada se radilo o površenju vojničkih plata. Schönaich zaprijetio demisijom. Ne, odgovor mu se su a austrijske strane. Ne popuste li Magjari na liepe, mi imamo ključ u rukama, da otvorimo put zakonskoj osnovi o površenju vojničkih plata pred delegacije. Magjari prkose dajte. Ne popuštam. Na jednom u padaju ruke. Zašto? Austrijski delegati ustaju i zahtjevaju, da se bez obzira na ugarsku delegaciju u austrijskoj delegaciji ima podstaviti predlog o površenju vojničkih plata. Jedan dio članova magjarske neovisne stranke kriješi; što nas briga za ono što se događa u austrijskoj delegaciji. To su najskraniji lievici u stranci, koji nisu još dobro proučili ugarski zakonski članak XII. od god. 1867. §§. 33. i 35. Ovaj zadnji paragraf ugarskog ustava veživa Magjarama ruke. Za slučaj naime da se obe delegacije ne mogu da slože u jednom pitanju, to se sazivaju jedna zajednička sjednica obiju delegacija, u kojoj mora da bude jednak broj austrijskih, koliko i ugarskih delegata. Kod glasovanja odlučuje absolutna većina. Jedan jedini dakle glas.

Da Magjari ne popusti, naime, da nisu pristali, da se u svibnju imaju rješiti ovo pitanje, koje će u delegacijama biti samo za se predloženo, to bi magjarska neovisna stranka bila doživjela u sadašnjoj delegaciji poraz i fiasco. Bez nje i pr ko nije bio bi se rješilo pitanje vojničkih plata sa retroaktivnom moći od 1. siječnja 1908.

Austrijska bi delegacija bila poprimila sigrano jednoglasno ovaj zakon. Ugarska ne bi već već u svibnju imala rješiti ovo pitanje, koje će u delegacijama biti samo za se predloženo, to bi magjarska neovisna stranka bila doživjela u sadašnjoj delegaciji poraz i fiasco, da je nešto počinio, a nije ne samo bio na lovu, već je bolestom ležao krevetu. Ribarski stražari zasluzili bi obču simpatiju, kada bi bili na svim ribarima jednaki i kada baš oni ne bi imali simpatiju naprama bogatijem, a antipatijsku prama siromašnijemu i kada bi zdrušno vršili svoje dužnosti bez podmicanja. Nadalje ribarski stražari imali bi biti uzor snašljivosti, ljudi pošteni, a ne divljaci, kojima je u ustima uviek prost i koji znaju odmati tužnog ribara uhvatiti za grlo. Docet primjer Juranića lanjske godine na „Colibru“ u Kornatima.

Ovakovi su ljudi na žalost postavljeni da nam štite ribarstvo u Dalmaciji i njima se povjerava sudbina jedniti ribara. Pitamo mi, za što se prije neg da se jednog čovjeka postavi u službu ribarskog stražara, ne zahtjeva od njega izpit i zašto ga ne drži g. nadzornik ili u Trstu ili kod kojeg lučkog ureda, da ga se uputi u važnijim ribarskim zakonima i u svemu onome, što mu je u tom zvanju od potrebe. A da, ovako se ne postupa! U službu ribarskog stražara primaju se ljudi, koji imaju najviše preporuke, a gdje god i novaca, a na poznavanje ribarske struke i ribarskih zakona niti najmanje se ne pazi. Najvišedjinski je onaj ribarski stražar koji najbolje zna psovati, hvatali ribare za grlo i prsa, pučati iz samokresa, a što je najglav-

Ako ovo ne znači uznak, poraz, blamaža i rug, onda nije ni more slano.

Konflikt je za sada odstranjeno. A do svibnja se nadaju Weckerle i Košut, da će u ugarskim delegacijama sjediti četiri mameluka, koji će i u delegacijama raditi ono što Magjar hoće i u.

OBĆE IZBORNO PRAVO

U PRUSKOM SABORU.

Na 10. ovog mjeseca bio je u pruskom saboru nakon odluke razprave odbiven predlog, da se uvede obče, jednako izborni pravo sa tajnim glasovanjem. Knez Bülow je izjavio u temelju postojećeg izbornog reda. Kako u svim ustanovama, tako vidimo da su i u pogledu občeg prava glasa jednaci nazori kod vlade austrijske i njemačke, i kod nas postoji za carevinsko viće, kao i u Njemačkoj za Reichstag, obče, jednak pravo glasa sa tajnim glasovanjem. Ali što se tiče pokrajinskih sabora, složni su mjerodavni faktori, u Austriji i Njemačkoj, da se ne smije uvesti obče pravo glasa, i razlozi su isti: obče pravo glasa za pokrajinske izbore, kažu oni, ne odgovara državnim interesima, već treba uzeti u obzir porez, kulturu, posjed, zvanje i t. d. Izgledalo bi po tom, da je daleko važniji djelokrug sabora, nego li onaj središnjeg parlamenta. U cijeloj debati nije inače naveden nijedan razlog, koji bi mogao čovjeka uvjeriti, da ne bi bilo koristno i pravedno uvezati občeg prava glasa i kod saborskih izbora, jer pošto je to dobro i pravedno kod izbora za carevinsko viće, ne može se nikako doći do zaključka, da bi moglo biti stetno, bilo u kojem pravcu kod izbora za sabor.

Osvrt na sjednice centralne ribarske konferencije.

(Vidi br. 202. Konac.)

Izpravak.

U prošlosti broju izmakala nam se nehotice tiskarska pogreška, te mjesto tačke pod naslovom „Ribarska škola“ ostao je umetnut naslov prošle tačke 14., „Zaklada za ribare i ribogojce“, što ovim izpravljamo.

18. Reorganizacija nadzora nad ribarstvom.

Pri ovoj tački, kako nam zapisnik kaže, Lorini je užlio mnogo truda, da uvjeri gospodinu povjerenstvu o prekoristu i spasonosnoj instituciji ribarskih stražara. Gospodin Lorini kaže, da bi ribarske straže imale uživati obče simpatije. Ovo je istina, ali samo tada, kada bi ribarski stražari bili ljudi na svom mjestu, ljudi, koji poznaju i znaju slvačati ribarski prekršaj, a ne spavati i klevetama i potvorima se služiti, te tužiti siromašnog i gladnog ribara, da je nešto počinio, a nije ne samo bio na lovu, već je bolestom ležao krevetu. Ribarski stražari zasluzili bi obču simpatiju, kada bi bili za njih svi ribari jednaki i kada baš oni ne bi imali simpatiju naprama bogatijem, a antipatijsku prama siromašnijemu i kada bi zdrušno vršili svoje dužnosti bez podmicanja. Nadalje ribarski stražari imali bi biti uzor snašljivosti, ljudi pošteni, a ne divljaci, kojima je u ustima uviek prost i koji znaju odmati tužnog ribara uhvatiti za grlo. Docet primjer Juranića lanjske godine na „Colibru“ u Kornatima.

Ovakovi su ljudi na žalost postavljeni da nam štite ribarstvo u Dalmaciji i njima se povjerava sudbina jedniti ribara. Pitamo mi, za što se prije neg da se jednog čovjeka postavi u službu ribarskog stražara primaju se ljudi, koji imaju najviše preporuke, a gdje god i novaca, a na poznavanje ribarske struke i ribarskih zakona niti najmanje se ne pazi. Najvišedjinski je onaj ribarski stražar koji najbolje zna psovati, hvatali ribare za grlo i prsa, pučati iz samokresa, a što je najglav-

nije sjetiti se svojih štitnika o Božiću, Uzkersu, a gdje god i preko godine oboritom ribom i dobrim jastozima.

Da ih ohrabri ovih dana obdarila ih je pomorska vlada novim, lakšim, većim samokresima. Sad su oni pravi junaci i nema ribara, koji će im učeti.

Da im bude služba lakša, pomorska vlada dala je izgraditi 5 barkaca za visoko more na benzин. Ove će biti dodijeljene lučkim poglavarskim za parobrdu ribarskim stržama, koje će se na njima koncentrirati.

Doduše mi bi se prvi radovali ovom trošku od 200.000 K., kad bi se ribarske strže reorganizirale iz korjena t. j. kad bi se njih prije dobro izškolovalo i stavilo pod nadzor osobitog činovnika, nazovimo ga ribarskog povjerenika, jer ovako promjeniti će se glazbila, ali će glazbari ostati isti.

19. Čišćenje ribarskih pošta.

Na Jadranu je puno ribarskih pošta, koje su zavljane i kao takove nepristupačne za ribarenje. Po kazivanju i podacima pomorske vlade ukupno ih je 273. Ove treba što prije očistiti, uređiti za ribanje pomoću ronaca. Ribarsko povjerenstvo primilo je predlog, da se ove pošte očiste parobrodima i vladinim roncima pod osobnim nadzorom ribarskog nadzornika. Nama se čini, da ovim postupkom neće se nikada kraj, a očišćenje ribarskih pošta to je za ribare pitanje svagdanjeg hlijeba. Dok su pošte zavljene, ne može se na njima ribati, a kad se ne riba, hlijeba se ne dobiva. Radi ovoga, mislimo, da bi bilo puno bolje, da se je radja povjerila pojedinih lučkim uređima, jer je ovo materijalna radja, koja ne traži da baš bude nadgledana osobno od ribarskog nadzornika.

A opet po sredii je i ekonomija. Putni trošak i nadnica nadzornika za ribarstvo bili bi mal da ne jednake iznosu plaćanja radnika za čišćenje, u ovome bi se moglo izbjegi i tim ovu svotu ufožiti u koju drugu svrhu koristiti za ribarstvo, kao na primjer u putni paušal nadzorniku da se zaleti u koji predjel Dalmaciju, da čuje ribarske jade, a ne da čami uvieš u Trstu.

Bilo je govor, da će se češće zaletiti do ribara, kad dobije pristava, ali mi vidimo, da bi, dobio on ne jednog, već deset pristava, bilo sve jedno (Šibenska okolicu nije ga vidjela imao 6 godina. Op. uređ.)

20. Izvanredni predlozi.

Vuković prikazuje molbu Dr. Bjelovučića, vlastnika postaja kamenica u Sutividu, kojom pit pripomoći za njezino priuredjenje. Iza odjule razprave primijen je predlog, da se predizmu izvidi, a ako ovi izpanu u prilog, nek se učine potrebiti koraci kod ministarstva za pripomoći.

Dalje isti pita da se ribarska zadruga u Opuzenu obskrbi potrebitim spravama za mlađu ribu, kao i da se u komisiju pozove jedan zastupatelj ribarskih tvornica.

Davanzo i Salata vele, da se više puta interesira ribara kose s onim industrijanom, te stoga drži suvišnom njihovu prisutnost, u komisiji. U ostalom ova imenovanja vrši predsjednik pomorske vlade, kome ostavljaju, da izreče pravedan sud.

I mi smo za predlog Salate i Davanza, a želili bi da g. predsjednik pozove u komisiju i kojega starog prokušanog ribara, koji bi mo-

gao nadopuniti onu prazninu, što ostaje između plemića, baruna i profesora, što su u komisiju pozvani, a u ribarstvo se, i to praktično izravno, ništa ne razumiju. Taj stari ribar, iako se ne bi znao lijepe hrbitenjačom ulagivati, ali bi znao za to liepo zboriti.

Davanzo je predložio, a kašnje je bio ime, novan i referent pitanja, da se u doštoj sjednici bude pretresalo i o pitanju obskrbe tržišta ribom.

Mi smo se s ovim pitanjem, u koliko se odnosi na našu okolicu, jur bavili, te se danas ne čemo povraćati na predmet.

S ovim je bio izcrpljen dnevni red. Pri koncu knjige, u kojoj je tiskan zapisnik ovih sjednica, nalaze se i nove tiskanice, što se odnose na ribarstvo, kao registri upisa, svjedočbe dozvole lova itd.

Sve je ovo napisano zgoljnom talijanskom. Pošto nismo nijgde čitali, da je i jedan član, koji zastupa Dalmaciju, upitao predsjednika, ako će ove tiskanice za Dalmaciju prevesti na hrvatski jezik, to u nama poradi sumnju, da će sve ostati pri starome t. j. da će se našim ribarima turnuti u ruke izprave, što se odnose na ribanje sve u talijanskom jeziku, njemu skroz nepoznatu i da po tome neće ribar znati ni koja su njegova prava, ni koje dužnosti.

Na ovo upozorujemo našu zastupnicu, da odmah pri otvoru parlamenta upitaju g. ministra, je li voljan narediti da se odmah talijanske tiskanice, što se odnose na ribarstvo u Dalmaciji, zamiene sa hrvatskim.

Predsjednik pomorske vlade ne će se sigrurno tomu ni najmanje protiviti, jer mu je ugarski jezik miro i rado njim zbori, samo kad mu se prigoda pruži. I ovih dana u pitanju hrvatskog jezika pokazao je mnogim, koji se tobože još kao Hrvati iztiču, da su kukavice i pužavci, koji i u privatnom svom občenju zaostavljaju svoj mili hrvatski jezik. Nek mu je na čast, a našima na usvijest.

Naši dopisi.

Zadar.

(Zlatni san). Za 9. tek. mj. bje urečena vanredna glavna skupština "Hrvatske Čitaonice" za izcrpljenje preostalih tačaka dnevnog reda prošle skupštine — o kojoj sam vas već izjavio — i da se razvrstljava o ustanovljenju "Narodnog doma" u Zadru.

Ta sama pominja da će se u Zadru graditi "Narodni dom", trebala bi da odusjevi svakog iskrnenog rođoljuba! Mene je tako zanimala, da nisam vidio ure da se okupimo, da o takoj važnoj stvari proborimo i da čujem jednoglasni patriotski zaključak sakupljene hrvatske inteligencije. Da pače — toliko sam uhićen bio — noć prije snivao sam, da sam u druživoj dvorani krasno razsvjetljenoj, dubokom punjоu: pristupiše članovi svđi do jednoga.

Na licu sviju odrazivalo se usvješno rođljubno čuštvu, a važnost čina svima je namicala ozbiljno, dostojanstveno držanje. Iza žarkih i stvarnih govora vodjā i prvaka, hrvatska rječ, ko neka rajska pjesma, dalje je tekla, grmok i zanosno odjevikala je dvoranom. Za tim, sví jedan, urnebeskim kličkom pozdravljamo odobrenu gradnju te nove hrvatske kule — — — Onda, prikaza mi se u sjajnim crtama slika

I sanjanje nećemo nadom bilo bi prosliedilo, da odjednom Gujeđko ne udari u oštri kas. Drmanje ih razdrami.

Šuma je izčeznula. Opeta smo na bezkorisnoj ravni, sutljivoj, i kao da uspavanoj u jednoljnisti prostora i sniega.

Sunce je već na zamaku... jedan dugi drvoređ vrba bez lišća sa čestim i savitim granama... pak odjedared, na dugoj dugoj kruvilji, eto Kazana, što pliva na neizmjernoj biežini, kao sjeverni otok, kraj polarnog oceana. Razbirze se obris kuća, koje nadvise gorostasni zvonik Kremlja i prikrivaju trahe šestdesetero crkava obasutih zlatnim križevima... Dizu se u vis munare đamjana... i do malo sve se izpoljute pod jasnim nebom; a zalažeće sunce svedi više razsvjetljuje i obasjava i užije i blišći na laštvu kovini... na mramorju spomenika kraljice Subje — na grobnici, gdje počivaju junaci starih bojeva...

Saka se pridiže, napne oči, ostaje začaran... i ogri jednom rukom vrat Kristana Fedorovića, mrmiću mu na uho u zanosnom uzutu: „Oh, takto, kako je leipo!...“

— Ah, ah!... ima poroda!... Krasan sinčić, bogam!... Nu što je rekao pop Kiril?

On bolestan!... Ali što, što!... U Šumu, u lov, mladunče. I obećajem ti već sada, da ču kupiti prvu medvjedinu... dvadesetidva rublja, znaš!

I Kristan sanja, i sanja.

Evo nas u liečnika. Čini svuči dječaka. Osluškuje ga, opipava, tucka, tucka. U tri reči je gotov. „Nije, mu ništa“. Kolika radost, kolika radost! Jeste li čuli, hej? Ulinka Jegorovna i pope Kirile! Nije mu ništa! Kolika radost, kolika radost, koliko muka, koliko strepnje: sve ututan, sve suvišno. A pomisliti su da toliko druktali nad onim dragim sinčićem, sveđi slabjunjavim! Bezmišljen strah. Odsad vidjet će ga rasti i bujati, kô jednu od onih jela, sto okružuju izbu...

hrvatskog sabora 48. godine, i u toj slici sa vremenim otcem zamjenjuju izumre velikane naše — — Talijanska pjesma zadarških izroda probudi me iz tog sna. Pomislih odmah na večernji sastanak, a onaj san ostavi u meni neko ugodno čuštvstvo. Takvimi duševnim razpoloženjem pošao sam na skupštinu. Tu sam čuo — ko u onom zlatnom snu — jedan sami govor, u ostalom — — — obistinše se one odvratne prikaze (o kojima u posljednjem pismu) intelektualnog mog kinematografa. Maroča.

bubanj, e da mu udara popratnicu. Op. p.), predbacujući „dobr primjer“. Tko o čemu, a baba o uštipćima! I naš ti „kopilan“ po dobrom primjeru otjerao stariču majku, biednu Rustiku, — kô pseto i... da se zgrozi! — uzkratio joj svaku pomoć, pa tako jedva žive na milost i nemilost seljana; a to je poznato i vrabcima na manastirske čempresime, jer im ne čuje, nego tužnu pjesmu „uvčljene majke za jedincima sinom“ — — —

„U manastir su upre sve oči“, ali nije rečeno, da se pogled ne svrati k onoj strani, gdje stoji zgrada posvećena Minervi. (Ta je naredbom vrijeđala samo za Lotovu ženu. Op. slagara). Ona ima da izvrši svoj zadatak pogledom na umni razvitak, a izvedeasanaciju na moralnom polju. Može li (pitamo mi zanamanci, koji sudimo po onoj: „lučba daje, što mači“) takova šta da poduze stvorenje, koje odigrava „Kopilske drame“?

Grihoti što Luka nema jednog dramaturga (ima ga, ali on samo prevadja drame. Op. slagara), koji bi vješto znao, kao kinematograf, da prikaže „Noći biug u namastir pred golom oštricom noža“. — Refrain: „Neki se gospodin odveć banu po selu i uvlačiva u naše domaće posle“, a taj gospodin mogao bi za vrtiti mozgom mirnom dopisniku kukavnog ljesti, dosljedno odpremit ga u šibensku ludnicu, a njegovu božicu „Nemezis“ razoruzati od osvete i otići joj krunu, pa njome okrunuti staru Ljubičevu aventurieru. U toliko ne treba ga proučavati, jer onaj gospodin kao zakoniti sin oca, koga svaki dobro pozna sa njegova poštenja i plementa srca, kadar je svemu, što može da učini pošten i plement čovjek, samo nije mu moguće jedno, a to je... da se nazove — „kopile“.

Erida i Herkul.

(Jedna poruka). U otvorenim dopisima predzadnjeg „Narodnog lista“ urednično poručuje službenom dopisniku klike iz Trogira, da mu ne tiskati dopisa, dok se ne razjasni na koga cilja.

I mi mu najtoplje poručujemo, da se lepo i shvatljivo razjasni, e da uzognemo eventualno i mi reći svoju, ovog puta konačnu, bez ikakvog susretanja i obzira.

I vremje je, da se obraću. Mnogo je još tih računa nesaldiranih. Što će tada biti to nek misle oni, kojih se bude ticalo. Potjerat ćemo mak na konac, pak puklo kud puklo. Mi ne ćemo bit krivi, ako koga zaboli glava, i to jako. Žao će nam biti, što će valjda koja nedužna i dobra osoba, sa lakounostu, štošta pretprijeti.

Mi dobačenu rukavicu prihvatić ćemo, pa onda što Bog dade i sreća junačka!

Inteligenti sat.

MI.

Viesti.

Za držbu sv. Ćirila i Metoda za Istru primila je mjestna područnica K 40-80, skupinju na glavnoj godišnjoj skupštini „Držbe“ 13. ov. mj. Od gosp. Grge Koštanu M. K 2— u počast smrti blag. Anice Guberine. Od g. Blaža Fakčevića p. Spire K 2— u počast smrti blag. Mate Despota. Od g. Ivana Skelinu, načelnika u Drnšu, K 5— mjesto čestitaka prigodom promjene godine.

Napred za našu Istru!

UKUPNO K 49-80

ubogi čovjek ostane zabenut pod osjećajem velike praznine u glavi, nezatome potrebe da plaće i da iskrši svoju bol svoj kolikoj jeci. Ali valja istom hiniti, pustiti dječaka, što moguće dulje, u blagodajnemu neznanju do sjećenog vremena, kad će se morati slomiti njegova mladost i njegov život! Unatoč južnokom svidavanju, on bi se bio stoput odao da snatrivi dijenu nije uspavao dječaka. A sela, šume, nejasni bleskuci neba zamajivana citočim, prodjeće pred njegovom bolju, kao mora. Put preveljani dan prije na povratku se zamakava više od polovice, ali spor. Gujeđko zlurabeći gospodarevu zlovolu potježe nogom za nogom, tako spor, da je sunce već stalo sjedjati, kad se najzad ukaže šareno pročelje gostione u sred Šume. Stanka je mala, kroz koju će piti čaj i dati počin konju.

Toplina peći i jela oporavi Saku, podavši mu lici prvačnje rumenilo, i Kristan naglo zadržava učišću svoju bol svoj liečnik jeci. Ali valja istom hiniti, pustiti dječaka, što moguće dulje, u blagodajnemu neznanju do sjećenja svoju bol: liečnik nije nepogrešiv!... Koliki li nisu izrekli osudu smrti i gotovo su ozdravio, prekrizili bolestnika, pak... pak bolestnik je ozdravio, oživio tako bodar i snažan, da te bdiju presveti Zavjetnici? Nu odmah... kroz izdruženje se svjetlo trne — i tugaljive slike se tugu, i hijadu glasova dalekih, nejasnih kroz večernju tišinu sapuču riječi o smrti: „Izgubljeni... Ne će živjeti!...“ (Slied).

Podružnica družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru u Šibeniku. Skupljeno putem „Hrv. Rječi“ (vidi br. 202. 11. siječnja o. g.) K 516/04. Članarina tekom god. 1097. K 271/40. Od slavne občine Šibenik K 500[—]. Od kluba Ćirilo-Metodih zidara za prodane im knjige 10% K 3/56. Kamate na uloženi novac kod mjestne banke K 10/50. Ukupno god. 1907. K 1301/50, koji je novac već postan ravnateljstvu „Družbe“.

„Ubožkom Domu“ udjelio je g. N. N. K 24. Na daru „U. D.“ zahvaljuje!

Glavne godišnje skupštine družava: „Hrvatski Sokol“, „Hrvatska Čitaonica“, „Podružnica družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru“, te „Šibenska Glazba“ obdržavane su, kako je bilo već najavljeno, prošle nedjelje, na 12. tek. m., u dvorani „Hrvatskoga Sokola“. Pristupilo je mnogo članova, te su dnevnici redovi svake pojedine skupštine bili podpuno izcrpljeni na svakiču zadovoljstvo, osobito u tačkama o izboru uprave. Za „Hrvatski Sokol“, „Podružnicu družbe sv. Ćirila i Metoda“ i za „Šibensku Glazbu“ potvrđena su ponovno stare uprave s nadopunjnjem onih članova, koji su tek godine odali uslijed promjene boravišta. Za „Hrvatsku Čitaonicu“ izabrana je nova uprava, kojoj je na skupštini izabran predsjednikom Dr. Mate Drinković.

U pondjeljak večer imale su nove uprave svoje prve sjednice, u kojima su se konstituirale. Bilo sretno!

Vjenčanje. U pondjeljak vjenčao se g. Ivo Belamarč Matin iz Varaša sa dražestnom gospodnjicom Milkom Proteg, sestrom našega sumišljenika Marka Protege. Mladom paru želimo svaku sreću!

Zadužnica. Konferencija sv. Vinka Paulskog javljajuće občinstvu Šibeniku, da je dne 22. prošlog prosinca umro u Moskvi Krsto Grušić, obznanjuje ga, da će iz zahvalnosti prama nezaboravnom pojoknjku i da se oduži njegovoj uspomeni držati u četvrtak dne 16. ov. m. u 11 sati prije podne svečane zadužnici u Bazičili sv. Jakova za izpoljenje njegove duše.

Nadamo se, da će na taj izraz pieteta potprihli brojno građanstvo, da tim izkaže zahvalnost onome, koji se je uvek sjećao svoga rodne grada i pritjecao u pomoć njegovim ubogarima. Slava mu!

† Mate Despot p. Jakova, iz Mandaline na 12. tek. m. preminuo je u Šibeniku, posle kratke bolesti u 66. godini života. Čovjek bez škole, ali bistro glave, Širokog pogleda i poduzetnoga duha. Izlakao se je u narodnim borbam kao subornik blagok. Ante vit. Šupaka, te se više puta i izložio radi svog političkog uvjerenja. Mnogo je godina bio glavar Mandaline i vicečlan občinske. Zauzimao se je za dobro sela, i bio je prijatelj škole i našeg predstavnika. Pređao smrt svoju bio je mjestni nadzornik i član Mjesta uč. viče. Štovali su ga i ljubili u Mandalini i okolicu. Prekucjer u jutro bio mu je krasni sprovod. Vječni pokoj njegovoj duši!

Maestro Petar Zuliani prireduje u nedjelju dne 19. siječnja točno u 8 sati večer u mjestnom kazalištu vokalni i instrumentalni koncert sa nekoj svojim učenicima pjevanja i glasoviranja uz blagohotonu sudjelovanje orkestra „Filarmonike“. Dio prihoda namijenjen je mjestnom „Ubožkom Domu“.

I. Seoski hrvatski Sokol u Mandalini imao je u nedjelju 12. tek. m. svoju redovitu skupštinu. Rad druževne uprave kroz godine 1907. bio je se zadovoljstvom odobren. U novu upravu za god. 1908. izabrani su u upravu: Mikelj Josip, starješina; Vukšić Ante podstarješina; Vlahović P. Ante, tajnik-blagajnik; Vukšić Luka, vodja; a kao poslovodja Mrša Vice i Vukšić Krste. Priglednici su Dr. Dinko pl. Mistora i Vukšić Niko. Premda se druživo imaju bori proti mnogim neprilikama, ipak napreduje, te je okupilo oko sebe sve one seljane, kojima je do reda, sloge i napredka. Mandalini služi na diku, da imade ovako druživo, te bi ga imali sve seljani podpmogati i čuvati ko zjenu oka. Živilo i cvalo!

Tuže nam se iz Rogoznice Šibenske, da im je ustrojenjem nove parohodarske službe od druživa „Dalmatia“ učinjeno krivo, jer od toga imaju dvostruku štetu, t. j. povisena je prevozna cijena za putnike i ukinute su im dve sedmice poštarske pruge. Ako je nakon toliko godina udovoljeno opravdanoj potrebi promjene odlazka i polazka parobroda, za što se je baš moral obterjeti putnike povišicom prevozne cijene i ukinuti dve sedmice poštarske pruge? Je li to napredak, jer li to poboljšanje saobraćaja?

Hrvatska glazba u Biogradu na moru. Pišu nam odatle: S velikom pozivnošću biogradskih Hrvata pošlo je rukom ovdje ustrojiti glazbeni zbor, koji do sada dobro napreduje. Kako ovdješnje druživo „Hrvatski Sokol“ po svome pravilniku ima pravo da goji glazbu, cijelo se je, da će taj glazbeni zbor imati pravo

javnosti, ali je politička vlast to zanikala. Pošto je to onemogućeno, glazbeni se zbor odcepjije od „Sokola“ i sastavlja se kao novo glazbeno društvo, te će doskora podstarieti na odobrenje posebni pravilnik. To je vrlo potrebno i požvalno, jer smo mi biogradjanini prvi na dohvatu otudjenog Zadra, i jer glazba osim zabavne ima i patriocičnu svrhu, radi koje je nužno, da glazba češće daje koncerte i da pravi izlete.

Mi s naše strane želimo ovom podhvatu najveći uspjeh i napredak!

✓ Za most preko Krke. „Smotra“ donosi: Javljava iz Beča, da će ove jubilarne godine započeti gradnju velikog kamenog mosta preko rieke Krke. Radnje će biti predane podhvatinama na vrijeme tako, da će se temeljni kamen moći postaviti već ove jeseni, eventualno na 2. prosinca. Ovaj „jubilarni most“ graditi će se na mjestu, gdje je sada brodarica, a bit će tako visok, da se smeti saobraćaju parobrovi na vodama put glasovitog slapa, koji se nalazi 5 km. na više. Osnova će biti izradjena prama izvez-štu, što je ministarstveni savjetnik vitez Weber prikazao vlasti, pokle je lani u listopadu bio obašao Dalmaciju da pregleda gradnju dalmatinskih cesta, koje spadaju u vladinu akciju za unapređenje gospodarstvenih interesa Dalmacije. — Sve je ovo dobro; samo da ne budu!

Kamenarski obrt na Braču. — Ministarstvo trgovine, koje je već g. 1906. ustupilo kamenarskoj zadrži u Pušću, na otoku Braču, moderne sprave za kleštanje kamena, koje su vredile 26.009 kruna, ustupilo je sada isto zadrži na uporabu, za tri godine sprave za kleštanje kamena na strmim nizbircima, tako zvanu Bremsbergeinrichtung, koja vredi 30.000 kruna. Na ovaj je način zadruga u stanju da razvije intenzivne i razumne svoju djelatnost i da dade moderni pravac ovom veoma znamenitom obrtu na otoku Braču.

Potvrđena željeznica. Kralj je uz ostale nagodbene zakone potvrdio i zakon o izgradnji željeznice Knin-Ogulin. Formalnosti su sve gotove, nema nego potrebi raditi.

Novi parobrodi za Dalmaciju. Za nekoliko mjeseci biti će gotova dva nova „Lloydova“ parobroda „Gautsch“ i „Hohenlohe“, koji će biti stavljeni u službu dalmatinske parne plovitve.

Izsjevljivanje popustilo. Izsjevljivanje u Ameriku zadnjih je dana znatno popustilo. Željeznica je smanjila broj vlakova za izseljelike, te je i u uredu za izseljelike odputreno mnogo činovnika.

25. godišnjica poštanske štedionice. Na 12. o. m. navršilo je 25 godina otkad je ustanovljena u ovom državi poštanska štedionica. Za imat pojma kakav ogromni posao sada ista obavila, dosta je istaknuti, da je u ekonomnom saobraćaju kroz godinu 1906. unišlo u štedionu 9 milijarda i 200 milijuna kruna, a izložio 9 milijarda i 100 milijuna kruna. Od pologa pak na štednju bilo je koncem 1906. u sve 217 milijuna kruna.

Bez škole. Između statističkih podataka razabire se, da je prošle godine u Istri, Trstu i Gorici bilo bez škole 17.000 (slovom: sedamnaest hiljada) hrvatske i slovenske djece. Zaista lijeva svjedoči visokoj vlasti!

Novi časopis „Slovo“. Izašao je 1. broj ovog novog časopisa, što ga izdaje nekoliko naših književnika, a uredjuje dr. Albert Baza, dok su suurednici dr. Rudolf Horvat, prof. Kubin Štefan i akademski slikar Otto Iakov. List izlazi svake subote, a donosi će razprave o životu, znanosti i umjetnosti i beletrističke sastavke. Ciena je lista na godinu 12 K.

Satiričar Jakšić. Primamo iz Zagreba: Pri oprostu Fučekovu od njegovog činovnika banskog vitečnog dr. Nikodem Jakšić čestitao je bivšem banu na imenovanju za tajnog savjetnika. Kad će li više satire da li ove čestitke.

Tomaščevci su odličiti, stati u rezervi prama novom banu. Pozovetili ih on to će se upuštati s njime u pregovore. Ne pozovetili ih to ga nije moglo podupirati.

Reinkorporacija Dalmacije. Bečka „Parl. Korr.“ dobiva iz Zagreba, da se mora držati izključivim, da će u programu bana baruna Raucha biti sadržana reinkorporacija Dalmacije.

Dr. Amruš demisionirao. „Narodni List“ ima brzjavku iz Zagreba, da je zagrebački načelnik Dr. Amruš predao ostavku, jer je došao u sukob s vladom, ne htijuci dočekati Raucha.

Saborški izbori u Hrvatskoj još nisu raspisani, ali će biti doskora, jer se moraju obaviti najduže koncem veljače. Hrvatska stranka prava odlučila je da sada postaviti svoje kandidate u 45 kotara. Sa Radićevom seljačkom strankom razbilje su se pregovori o kompromisu.

Hrvatskim seljacima, osobito šumskim radnicima na znanje. — Evo što piše slovensko vlastelinstvo Kutjevo zagrebačkoj trgovacko-obrtničkoj komori: Povodom povratka mnogobrojnih hrvatskih radnika iz Amerike

osnivamo radničke naselbine te prodajemo pojedincima na zgodnim mjestima manje površine zemlje po razmjerno jeftinim cijenama a uz to im dajemo i krčevine u zakup. Naselbine osnivamo na zgodnim i prometnim mjestima, koja imaju budućnost, a svrha nam je glavna, da naselimo u našim predjelima što više šumskih radnika, koji bi stalno ovdje obitavali, jer mislimo, da ćemo time najlaže doskočiti velikoj nevolji u pomanjkanju valjanog radničtveta.

Nikola Tesla. Nazad nekoliko dana poznati naš elektrotehničar u Sjedinjenim Državama amer. Nikola Tesla, stupio je u pregovore početci gradnje velikog kamenog mosta preko rieke Krke. Radnje će biti predane podhvatinama na vrijeme tako, da će se temeljni kamen moći postaviti već ove jeseni, eventualno na 2. prosinca. Ovaj „jubilarni most“ graditi će se na mjestu, gdje je sada brodarica, a bit će tako visok, da se smeti saobraćaju parobrovi na vodama put glasovitog slapa, koji se nalazi 5 km. na više. Osnova će biti izradjena prama izvez-štu, što je ministarstveni savjetnik vitez Weber prikazao vlasti, pokle je lani u listopadu bio obašao Dalmaciju da pregleda gradnju dalmatinskih cesta, koje spadaju u vladinu akciju za unapređenje gospodarstvenih interesa Dalmacije. — Sve je ovo dobro; samo da ne budu!

Austro-ugarska banka snizila je kamatnjaču za jedan po sto.

Občina bečka odlučila je sklopiti ogromni zajam od 360 milijuna kruna za razne investicije. Ako sabor odobri taj zaključak, bečka občina imati će u sve 938 milijuna kruna duga.

Hrvati i Slaveni u Chikagu. U sjeveroameričkom gradu Chikagu živi 37.000 Hrvata, 139.000 Čeha, 209.000 Poljaka i 77.000 Rusa, po tome ima svega 462.000 Slavena; A čitavo stanovništvo broji 2 milijuna i 200 hiljada, ostaje na ostale narodnosti Engleze, Francuze, Talijane, Nemicu, Španjolce, Kinez itd. 1,737.900. Pravilno Amerikanaca ima 93.000.

Na oprez kritičari! Tenor velike opere u Parizu Alvarez tužio je kazališni list „Comœdia“ na naknadu od 100.000 franaka, jer da česte nepovoljne kritike u tom listu mogu nanići štetu njegovoj reputaciji. Sud je tenoru priznala naknadu, ali ne 100.000 franaka, nego samo 1500 franaka.

Gospodarstvo.

NA ZNANJE NAŠIM VINARIMA.

(Vidi br. 202.)

Isto tako dozvoljava zakon uporabu čistog, staloženog ugljičnog kiselog vapna u svrhu oduzimanja kiseline vinu. Oduzimanje kiseline vinu drugim sredstvima nije s toga dopušteno. Sto se tiče količine ugljičnog kiselog vapna, što će se upotrijebiti, ne sadržava zakon pobliži odredabu; pa ostaju s toga za ovo mjerodavima občna načela zakona o hrani.

Za popravljanje oštećenih vina i cijide, i to izključivo samo za ovaj slučaj, dozvoljava zakon dodatak vinske kiseline u najvećoj mjeri od 1 gr. po litar, dodatak natreva bisulfita (dvostruko sumporo sumporo sūskele natron) u najvećoj mjeri od 5 gr. po hektolitru.

Što se ovog zadnjeg tiče opaziti je, da dodatak natreva bisulfita u naznačenoj količini u vinu ili cijidi može razviti toliko slobodne sumporne sūskele, da bi užitak istoga bio zadrživan škodljiv. Da uveliči ustanovana zakona o hrani, mora se i u ovom slučaju vinsku cijidu prije potroške odgovarajućim poštupom oduzeti napotrebni možetibni svušiće slobodne sumporne kiseline.

Konačno dozvoljava zakon površje boje vinu pomoći svježeg dropa od crvenog vina ili dodatkom karamela. Obzirno na to, da je po §. 6. ovog zakona zabranjeno vino dodavati šećer od skroba, mora dotični karamel biti pridjen od šećera napravljenog od sladorne trstike ili sladorne cijidice.

Ad §. 4.

Za priredbu pojedinih vrsti (kategorija) vina i to vina sladkih (desertnih) i pjenušavaca kao aromatiziranih i začinjenih vina dopušta zakon stanovite iznimke od propisa ustanovljenih za priredjivanje vina nobele, pošto za priredbu spomenutih vina osim u §. 3. dozvoljenih, još neke druge postupke i podatke označuju kao dopustive.

Pri priredbi sladkih (desertnih) vina dozvoljena je uporaba tehnički čistog sladora od trstike i repe (konsumni slador) rosina ili körinta, pa dodatak alkohola u tolikoj količini, da proizvod ne sadrži više od 22/3 prostornih postotaka alkohola.

Pod imenom sladka (desertna) vina razmjevaju se takova vina, koja su bogata sladom ili alkoholom, ili obojim skupu, pa se odlikuju u ovim vinima posebnim osobitim ukusom ili mirisom. Može se smatrati kao pravilo, da ova vina kada su gotova (vrela) sadrži najmanje 260 gr. sladara po litru. Ovaj se razmjer pronađe tako, da se efektivnom sadržaju nepovršlog sladara u vinu pribroji ona količina sladara, što se dobije preračunavanjem sadržine alkohola na slador. Pri ovom preračunavanju alkohola (prostorni postotak) na slador ima se upotribiti razmjer od 1: 16. Ne bi s toga bilo prikladno, kada bi tko za vino zahtjevao da se koje vino ima smatrati kao sladko ili desertno već radi toga, što je to vino primilo bilo kakvi pridatci sladara ili alkohola.

Pri priredbi aromatiziranih i začinjenih vina smiju se uz u §. 3. i za sladka i desertna vina u §. 4. čl. 2. dozvoljene postupke i dodatke upotrebljavati dodaci potrebiti za polaganje dočićnog naumljenog ukusa (teka). K ovim pićima spadaju poimence takozvani pelinčici (vermut) kaj i ostala gorka vina, u koliko ne bi po §. 2. al. 2. zakona bila označena kao ljekovita vina.

Pri priredjivanju pjenušavih vina to jest onih pjenivačkih butilijskih vina, što su proizvedeni u vremenu u bocam ili impregniranjem čiste ugljične kiseline u dodatak konjaka ili vinskog spirita i šećera, dozvoljeni su za polaganje odgovarajuće kiseline i mirisa i po §. 6. inače nedozvoljeni postupci i zdravju neškodljivi pridatci, što su običajni u racionalnoj proizvodnji pjenušavac.

Ona vina, što imaju biti osnov za priredbu pića naznačeni u §. 4, moraju u ostalom podpuno odgovarati ustanovama zakona.

Pod „konsumni slador“ razumeva se slador u kruštu obliku sa najmanje 99/3 postotka polarizacije, potičuće od saharose.

Ad §. 5.

Zakon dozvoljava pridodatak čistog sladora od sladorne trstike ili sladorne repe (konsumni slador) na temelju posebnih dozvola, koje ima izda poligrafska vlasti prve mlobe, odnosno pokrajinska politička vlast. Potonje odredbe, osobito o sadržavanju i načinu podstavljanja odnosnih mloba sadržavane su u provedbenom naredbi.

Kompetentne političke vlasti za podleđivanje tih dozvola dužne su, da odnosne mlobe uzmu odmah u pretres i da riešištu priobčje molitelju u najkraćem roku.

Mlob za dozvolu uporabe sladara imat će se osobito pospišno riešavati u onim slučajevima, u kojima je posta sa prerano započetom jemnjatom uslid elementarnih nepogoda.

Odnosno pojmua „konsumni slador“ upozoruje se na opazku ovog odpisa u §. 4. zakona. (Slijedi).

Do časa, kad nam je list morao u stroj, nismo primili nikakove brzovjake.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga

DRAŽBENI OGLES!

„Ubožki Dom“ u ovom gradu stavlja na dražbu nabavku kruha i mesa. Ponude moraju se prikazati pismeno najdaje do 24. tek. m. Podgora sklopiti će se za godinu dana. Na koga nabavu ostane, položit će za sigurnost Jamčevinu od K 300.

Šibenik, 14. siječnja 1908.

Upravljajući odbor „Ubožkog Doma“.

Javljam svim vinogradarima, koji žele imati za dojduću jesen navrhni loža, naša Dalmatinska i dobre vrste, po svojoj želi i na podlozi američke: Aramon, Monflic i Riparie Rupestris, nek se obrate podpisom, koju u svrhu prima naruče svake vrtki i koliko.

Prije eventualnu odgovornost za nevaljne lože i zamjenjuje ih sa boljima, kao što prima, kapare u razmjeru od 20%, unapred pismeno ili ustorno.

Na veleštojanjem VICKO BUJAS pok. MATE Delo-Šibenik.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

primu uložke na knjižice u konto korenitu u ček prometu; eskomptuje mjenice, finansira trgovčike poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tui i inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuvna zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrblije zajmove uz amortizaciju kotarima, općinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod žrtvebanja. Revizija srečaka i vrednostnih papira бесплатно. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragocjenosti itd. uz najkulantnije uvjete.

NOVO ustanovljena *Hrvatska Tiskara* (ulica Stolne Crkve).

Banka Commerciale Triestina

primu:

Uložke u krunam uz uložničke Listove;

sa odkazom od 5 dana uz 2 1/4 %

" " 15 " " 3 1/4 %

" " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtima.

(Sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 1/4 %

" " 30 " " 2 1/4 %

" " 3 " " 3 1/4 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamnatnik u kriještu 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa šakendicom od 1. mjeseca uz kamnatnik od 1 1/4 %.

Banka-Ziro i Tekudi račun. Valuta od dana uloženja, uz kamnatnik koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasečih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domiće svojih korenista bez ikakvog troška.

Izdaje uložnu knjižicu na štendnu uz dobit od 3 1/2 %

Ötvara tekuće račune u raznim vrednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mesta Inostranstva, odreznaka i izdržebanih vrednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korenistima doznačnice na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovici, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Gorica, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomouc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnaštorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inostranstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje Kreditne listove na sva mesta Monarhije i Inostranstva.

Bavi se kupnjom uz tovarne dokumente u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjerene kamnatnike.

Daje predujme na vrednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje jamčevinu za carine skladišta Kontiranja (Continuing-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garantiju proti kojoj mu drago pogibelji provale i vatre u kojoj je posvećen osoblji nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravlja isti.

Osigurava vrednote proti gubitcima žrtvebanja.

Banka Commerciale Triestina.

Trgovci! Ovlašujte u „Hrvatskoj Rieči“!

Jadranska Banka U TRSTU.

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlasita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predujme na vrednostne papire, kao i na robu ležecu u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdržebane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje dozname na sva glavnja tržista monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumente) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsjavostnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konverziju hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

NE ČITATI

samo već kušati se mora

davno prokušani medicinski

STECKENPFERD

od Ilijanova mleka SAPUN

od BERGMANNA I Druga, Dražđani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom

BERGMANNOVA SAPUNA

od Ilijanova mleka

da se lice osloboди od sunčanih pjegica,

da zadobije bijeli tein i nježnu boju.

Preplatno komad po 80 para

u drogariji VINKA VUČIĆA
ŠIBENIK.

ŠIRITE

„HRVATSku RIEČ“!

